

Araştırma Makalesi/Research Article

**KÜLTÜREL FARKLILIKLARIN TEKNOLOJİ KABULÜNE ETKİSİ:
ANAMUR BELEDİYESİ ÇALIŞANLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

**Çağrı YİĞİT¹
Hasan UZUN²**

Geliş Tarihi: 30/07/2024
Kabul Tarihi: 15/12/2024

ÖZET

Bu çalışmada, kültürel farklılıkların teknoloji kabulü üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Kültürel farklılıkların tespitinde Geert Hofstede tarafından geliştirilen "Ulusal Kültür Boyutları" temel ölçek olarak kullanılmıştır. Bireylerin teknolojiye yönelik tutumları ise Parasuraman ve Colby tarafından geliştirilen ve 4 alt boyuttan oluşan teknolojiye hazır olma indeksi, Damerji ve Salimi tarafından hazırlanan tek alt boyuttan oluşan yapay zekâ teknoloji benimseme ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın uygulaması gönüllü 106 Anamur Belediyesi çalışanı ile yapılmıştır. Araştırma gurubuna kültürel boyut ve teknoloji kabulüne yönelik literatürden maddelerin bulunduğu bir anket uygulanmıştır. Katılımcıların önceden hazırlanmış anket formuna yönelik katılım dereceleri 5'li likert ölçeği ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS 22.0 ve AMONS 21.0 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz aşamasında güvenilirlik ve geçerlilik analizleri yapılmıştır. Ardından, yapısal eşitlik modeli ile araştırma modeli test edilmiştir. Teknoloji kabul modeline etki eden Kültür ölçeği ve Teknolojiye Hazır Olma Ölçeğinin çoklu regresyon analizinde Teknolojiye Hazır Olma Ölçeğinin teknoloji kabulünü % 44.1 oranında açıkladığı bulundu ve modelin anlamlı olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda bireylerin kültürel özelliklerinin teknoloji kabul düzeylerini kısmen etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma hipotezleri ile sonuçlar kontrol edildiğinde tahmin edilenin dışında birtakım sonuçlara da ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak yeni teknolojileri kullanacak olan işletme ve kurumların bünyesinde bulunan çalışanların kültürel farklılıklarına dikkat etmesi gerektiği hususunda önerilerde bulunularak çalışma tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kültürel Farklılık, Teknoloji, Teknoloji Kabul Modeli

¹ Uzman, cagriyigit33@gmail.com, ORCID:0000-0002-3821-5635

² Doç. Dr. Fırat Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, huzun@firat.edu.tr, 0000-0002-3526-2540

Atf: Yiğit, Ç. ve Uzun, H. (2024). Kültürel Farklılıkların Teknoloji Kabulüne Etkisi: Anamur Belediyesi Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8(2), 165-182.

Effect of Cultural Differences on Technology Acceptance: A Research On Anamur Municipality Employees

ABSTRACT

In this study, the effect of cultural differences on technology acceptance was investigated. The "Dimensions of National Culture" developed by Geert Hofstede was used as the basic scale in the determination of cultural differences. Individuals' attitudes towards technology, on the other hand, the technology readiness index developed by Parasuraman and Colby and consisting of 4 sub-dimensions, and the artificial intelligence technology adoption scale consisting of a single sub-dimension prepared by Damerji and Salimi were used. The application of the research was carried out on 123 Anamur Municipality employees who wanted to participate in the study. A questionnaire including items from the literature on cultural dimension and technology acceptance was applied to the research group. Participants' degree of participation in the pre-prepared questionnaire was evaluated with a 5-point Likert scale. The data obtained as a result of the research were analyzed through the SPSS 22.0 and AMONS 21.0 package program. During the analysis phase, reliability and validity analyzes were performed. Then, the research model was tested with the structural equation model. As a result of the research, it was concluded that the cultural characteristics of the individuals partially affect the technology acceptance levels. When the results were checked with the research hypotheses, some results other than those expected were also obtained. Based on the results obtained, the study was completed by making suggestions that the employees of the enterprises and institutions that will use new technologies should pay attention to the cultural differences.

Keywords: Cultur, Cultural Differences, Technology, Technology Acceptance Model

GİRİŞ

Maddi ve manevi unsurlarıyla çok yönlü bir kavram olan kültür bireylerin içinde bulunduğu toplumun örf ve adetlerini, alışkanlıklarını, sanatını, inançlarını ve ahlaki değerlerini yansıtan bir bütündür (Nişancı, 2012, s. 1281). Kavram olarak çok geniş ve karmaşık bir anlam içeren kültürün herkesi tatmin edecek bir tanımını ortaya koymak oldukça güç olsa da en genel tanımıyla öğrenilen ve paylaşılan ortak değer yargıları, inançlar ve davranış özellikleri olarak tanımlanabilir. Başka bir ifadeyle bir toplumun veya belirli bir grubun birbiriyle etkileşimlerinin nasıl olacağını ve yaptıkları işlerde nasıl bir yaklaşım sergileyeceğini belirleyen unsurlardır (Yeşil, 2012, s. 41).

Günümüzde küreselleşmenin bir sonucu olarak farklı kültürlerin bir arada bulunması kaçınılmazdır. Böylece işletme, örgüt, kurum ve kuruluşlarda kısacası insanların kolektif olarak bulunduğu her yerde iş gören çeşitliliğinin ve çalışanlar arası kültürel farklılıkların artması ihtimalden öte bir gerçekliktir.

Bireyin teknolojiye karşı olan tutumu kültür, belirli teknolojilere karşı tutumlar, bireyin teknoloji kaygı düzeyi, yeni teknolojileri kullanma isteği gibi faktörlerden etkilenmektedir. Geert Hofstede yeni teknolojilerin benimsenmesi aşamasının kültürlere göre farklılık gösterdiğini ve bireylerin sahip oldukları kültürlere göre teknolojiye karşı davranış kalıplarının oluştuğu belirtmiştir (Yeşil, 2012). Bu açıdan teknolojinin kültüre uyma gerekliliği teknoloji geliştiricileri tarafından önemi fark edilmiş bir olgudur. Söz konusu durumun yeni teknolojileri kullanacak olan işletme, örgüt, kurum ve kuruluşların yöneticileri bünyesinde barındırdığı bireylerin kültürel özelliklerini göz önünde bulundurması önem arz etmektedir.

Alanyazın incelendiğinde bireylerin bilgi teknolojilerine karşı tutumlarını açıklamada pek çok model önerilmektedir. Bunlardan biri Fred D. Davis'in doktora tezinde önerdiği bilgisayar tabanlı bilgi sistemlerinde kullanıcı kabulünü test etmek ve geliştirmek için sunulan Teknoloji Kabul Modeli (TKM)'dir. Davis çalışmasında algılanan fayda ve algılanan kullanım kolaylığını temel değişkenler olarak ele almış ve bu değişkenlerin bireylerin teknoloji kullanma düzeylerini etkilediğini öne sürmektedir (Davis, 1989).

Bilgi sistemleri araştırmalarında yaygın olarak kullanılan modellerden bir diğeri de Everett Rogers tarafından ortaya atılan Yeniliğin Yayılması Teorisidir. Rogers teorisinde yeniliğin algılanan özelliklerine işaret ederek belli bir kolektif yapı tarafından kabul edilmesi veya reddedilmesine ilişkin birtakım açıklamalar getirmiştir (Demir, 2006, s. 368).

DeLone ve McLean tarafından ortaya atılan Bilgi Sistemleri Başarı Modeli sistem kullanımı, kullanıcı memnuniyeti ve sistem başarısını açıklama ve tahmin etmede kullanılan en etkili teoremlerden biridir. DeLone ve McLean'ın diğer araştırmacıların çalışmasına ilişkin yorumlarını da dikkate alarak daha sonra tekrardan güncelledikleri modelde altı bileşen bulunmaktadır. Bunlar sistem kalitesi, bilgi kalitesi, hizmet kalitesi, sistem kullanımı, kullanıcı memnuniyeti ve net faydadır (Kurt, 2016, s. 141).

Bu çalışmada kültürel farklılıkların teknoloji kabulüne etkisi bir yerel yönetim birimi olan Anamur Belediyesi çalışanları üzerinden incelenmesi hedeflenmiştir. Çalışmamda kültürel boyutların farklılığında temel ölçek Geert Hofstede tarafından ortaya atılan kültürel boyutlar teorisi, (güç mesafesi endeksi, bireycilik/çoğulculuk, erillik/dişilik, belirsizlikten kaçınma, kısa/uzun dönem oryantasyon) olarak ele alınmıştır. Buradan hareketle teknolojiye hazır olma (yenilikçilik, iyimserlik, rahatsızlık, güvensizlik) ve teknoloji kabul modeli değişkenleri (algılanan kullanım kolaylığı, algılanan kullanışlılık ve davranışsal niyetler) ile kültürel farklılıklar arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

1. LİTERATÜR ÖZETİ

Uluslararası ve ulusal literatür incelendiğinde kültürel boyutlar, teknoloji kabulü ve teknolojiye hazır olma değişkenlerini inceleyen çalışmalara rastlamak mümkündür.

McLoughlin yaptığı çalışmada Avustralyalı öğrenciler için çevrimiçi bir birimin gelişiminin izini sürmekte ve öğrenme görevlerinin tasarımını etkileyen kültürel sorunları ve öğrencilere sağlanan ilgili iletişim yollarını açıklamaktadır. Çalışmasında kültürel olarak duyarlı teknoloji kullanımını ele almış, web tabanlı öğretim sistemlerinin genellikle belli bir kültürel gurubun ihtiyaçlarına göre tasarlandığını belirterek çoklu kültürlerden öğrenim guruplarında oluşabilecek gerilimlere dikkat çekmiştir. McLoughlin Web-tabanlı öğretimde kültürel olarak uygun tasarım elde edilecekse, tasarımın hem mikro hem de makro-kültürel düzeylerini göz önünde bulundurmak gerektiğinin önemine vurgu yapmıştır. Probleme ilişkin çözüm önerisi olarak Lave'nin (1991) uygulama topluluğu modeline dayalı bir epistemoloji ve pedagojinin benimsenmesiyle kültürel olarak duyarlı kültürel olarak dışlayıcı olmayan çok kültürlü bir tasarım modeli önermiştir (McLoughlin, 1999, s. 231-238).

Huang ve arkadaşları ulusal kültür boyutlarından güç mesafesinin e-posta kabulü üzerindeki etkisini incelemiştir. Çin Halk Cumhuriyeti bağlamında incelenen çalışmada teknoloji kabul modeli üzerinden güç mesafesinin düzenleyici etkisini keşfetmek için modere edilmiş yapısal eşitlik modelleri kullanılmıştır. Bulgular, bazı inanışların aksine, öznel normların algılanan yararlılık üzerindeki etkisinin güç mesafesi düşük olan bireylerde, güç mesafesi yüksek olan bireylere göre daha güçlü olduğunu göstermektedir (Huang ve Wong, 2003, s. 93-101).

Kovačić (2005) araştırmasında 95 ülkenin ulusal kültürün e-devlet teknolojileri hazırlığına etkisini incelemiştir. Araştırmasında kültür boyutları olarak Hofstede'nin kültür boyutlarını kullanan Kovačić dünya çapında e- devlet hazırlıklarının ulusal kültür ile ilişkili olarak yapıldığını bulgulamıştır (Kovačić, 2005, s. 143-158).

Leidner ve Kayworth (2006) yaptıkları çalışmada kültürün bilgi teknolojileri üzerine etkisini araştırmışlardır. Kültürün bilgi teknolojileri üzerindeki etkisini, bilgi teknolojilerinin kültür üzerindeki etkisini ve bilgi teknolojileri kültürünü vurgulayan bir araştırması teması geliştirmişler daha sonra da BT, değerler ve çatışma teorisi geliştirmişlerdir. Bu teoriye dayanarak, üç tür kültürel çatışma ve bu çatışmaların sonuçları ile ilgili önermeler ortaya atmışlardır. Teori, bu çatışmaların uzlaştırılmasının, değerlerin yeniden yönlendirilmesiyle sonuçlandığını öne sürmektedir (Leidner ve Kayworth, 2006, s. 360-393).

Srite ve Karahanna (2006) araştırmaları sonucunda bireylerin benimsediği ulusal kültürel değerlerin teknoloji kabulündeki önemli bir etkisi olduğunu ileri sürmüştür. Araştırmasında kültürel farklılık ölçeği olarak Hofstede'nin ulusal kültür boyutlarını kullanan araştırmacılar, davranışsal niyet ile algılanan fayda arasında güçlü bir ilişki olduğunu belirtmiş ve ulusal kültür boyutlarının bu ilişkiyi değiştirebileceğini ileri sürmüşlerdir. Araştırma sonucunda bekledikleri gibi kültürel boyutların, kadınsı ve yüksek belirsizlikten kaçınma kültürel değerlerini benimseyen bireyler için amaçlanan davranışın daha güçlü belirleyicileri olduğunu göstermiştir. Beklenenin aksine, benimsenen erkeklik/dişillik değerleri, algılanan fayda ile davranışsal niyet arasındaki ilişkiyi yumuşattığını ve beklendiği gibi, algılanan kullanım kolaylığı ile davranışsal niyet arasındaki ilişkiyi yumuşattığını bulgulamışlardır. Ayrıca araştırma bulgularına göre kültürel faktörler, kadınsı ve yüksek belirsizlikten kaçınma kültürel değerlerini benimseyen bireyler için amaçlanan davranışın daha güçlü belirleyicileridir. Beklenenin aksine, benimsenen erkeklik/dişillik değerleri, algılanan fayda ile davranışsal niyet arasındaki ilişkiyi

değiştirmemiştir, ancak beklendiği gibi, algılanan kullanım kolaylığı ile davranışsal niyet arasındaki ilişkiyi yumuşatmıştır (Srite ve Karahanna, 2006, s. 680-690).

Hannon ve D'Netto (2007)'da McLoughlin (1999) gibi farklı kültürel ve dilsel geçmişlere sahip öğrencilerin çevrimiçi öğrenme ortamlarıyla nasıl karşılaştıklarına odaklanmış ve kültürel faktörlerin öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye katılımını ne ölçüde etkilediğini değerlendirmiştir. Çalışmasında Güney Avustralya'da çevrimiçi öğrenim gören kültürel olarak farklı bir öğrenci grubuna anket uygulanmış, 241 öğrenciyle yapılan anket sonucunda %65lik bir yanıt oranı elde etmiştir. Araştırma sonucunda kültürel farklılıkların örgütsel ve teknolojik konularda katılımcı memnuniyetini etkilediğine ve yerel katılımcıların uluslararası katılımcılara göre önemli ölçüde olumlu tepkiler gösterdiğine ulaşılmıştır (Hannon ve D'Netto, 2007)

Kappos ve Rivard makalesinde kültürün bilgi sistemlerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynadığına değinmiş, kültürün bilgi sistemleri girişimindeki rolünü inceleyen çalışmaların farklı bilgiler içerdiğini belirtmiştir. Bu nedenle çalışmada anlam farklılaşmasının önüne geçmek amacıyla kültürü bütünleşme, farklılaşma ve parçalanma perspektifleri olmak üzere üç boyut üzerinden incelemiştir (Kappos ve Rivard, 2008, s. 601-634).

Zhang ve Maruping çalışmasında ev teknolojisinin benimsenmesinde kültürel değerlerin rolünü araştırmış, benimsenen kültürel değerlerin -bireycilik/toplulukçuluk, erkeklik/dişilik, güç mesafesi, belirsizlikten kaçınma ve uzun vadeli yönelim- tüketicilerin inanç yapılarını (tutumsal inançlar, normatif inançlar) değiştirerek tüketicilerin davranışlarını etkilemede önemli bir rolü olduğunu ileri sürmüştür. Çalışma sonucunda araştırmacılar ev teknolojisi üzerine çalışan işletmelerin stratejilerini müşterilerinin kültürel farklılıklarını dikkate alarak uygulamasını önermektedir (Zhang ve Maruping, 2008, s. 403-413).

Yoo ve Huang (2011) yaptıkları çalışmada kültürel farklılıklar ile Web 2.0 teknolojisi kabul düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmışlardır. Araştırmada Amerikalı ve Koreli üniversite öğrencilerinin kültürel farklılıkları üzerinden birleşik kabul modeli çerçevesinde anket çalışması yapılmış ve 183 tane geçerli anket sonucunda Web 2.0'a ilişkin teknoloji kabul düzeyi ve kullanmaya yönelik kaygı düzeyinde anlamlı farklılıklara ulaşımlardır. Koreli öğrenciler blogları kullanmaya karşı olumlu bir tavır sergilerken Skype gibi çevrimiçi konferans uygulamalarına karşı yüksek kaygı düzeyine sahiptir. Amerikalı öğrenciler ise Web 2.0 uygulamaları karşısında daha iyimser bir tavır sergilemişlerdir (Huang ve Huang, 2011, s. 242-250).

Rojas-Méndez ve arkadaşları (2017) yaptıkları çalışmada teknolojiye hazırlık endeksinin (TRI) kültürlerarası geçerliliğini test etmek, demografik ve davranışsal farklılıkların teknoloji tabanlı ürün ve hizmetlerin benimsenmesini ve kullanımını açıklamak amacıyla, kültürel olarak farklı olan ABD ve Şili ülkelerinden katılımcılara anket yapmışlardır. Araştırmaları sonucunda ABD'deki katılımcıların yeni teknolojilere karşı olan tutumlarının daha olumlu olduğuna ve bireylerin yeni teknolojileri benimsemesinde demografik değişkenlerin etkili olduğuna ulaşılmıştır (Rojas-Méndez, Parasuraman ve Papadopoulos, 2017, s. 17-39).

Kaymak (2019) yüksek lisans tezinde online alışveriş yapan tüketicilerin kültürel özelliklerinin online alışveriş teknolojisine hazır olma ve bu teknolojiyi kabul etme düzeylerinde ne derece etkili olduğunu araştırmıştır. Kültürel farklılıkları Hofstede'nin kültür boyutları teorisine göre ele alan Kaymak, kültürel farklılıkların teknolojiye hazır olma ve teknoloji kabul modeli değişkenleri arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışmıştır. Araştırma amacına ulaşmak için son 3 ay içerisinde online alışveriş

yapmış 418 sosyal media kullanıcılarına ulaşan Kaymak, bireylerin kültürel özelliklerinin teknolojiye hazır olma ve teknoloji kabul düzeylerini kısmen etkilediğini bulmuştur (Kaymak, 2019)

Bu bilgiler ışığında yabancı kaynaklarda kültür ile teknoloji kabulü arasındaki ilişkiyi açıklayan birçok çalışma mevcuttur. Ancak ulusal literatürde kültür ile teknoloji kabulü ilişkisini açıklayan çalışmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Bu bağlamda çalışma ulusal literatür açısından oldukça önem arz etmektedir. Ayrıca gerek ulusal gerekse yabancı kaynaklar olsun teknoloji ve kültür ilişkisini toplumsal düzeyde incelemektedir ve bireysel düzeyde inceleneceği için özgün nitelik taşımaktadır.

2. MATERYAL VE METOT

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı kültürel farklılıkların teknolojiye yaklaşım açısından ne derece etkili olduğunu araştırmaktır. Bu bağlamda kültürel farklılıkların tespiti amacıyla Geert Hofstede tarafından geliştirilen ulusal kültür boyutları ele alınıp, kültürel olarak farklı bireylerin teknolojiye yaklaşımı teknoloji kabul modeli ve teknoloji hazır olma değişkenleri üzerinden incelenerek ve kültürel farklılıkların teknoloji kabulüne etkisi araştırılmıştır.

2.2. Araştırmanın Problemi

Farklı kültürlerin etkileşiminin her geçen gün arttığı dünyada kültürel farklılıkların yönetimi işletme, örgüt, kurum ve kuruluşlar için önemsenen bir konu haline gelmiştir. Bu açıdan kurum ve kuruluşların yaptığı stratejik hamlelerde kültürel farklılıkların göz önünde bulundurulması önemlidir.

İnsana olan ihtiyacın azaldığı, birçok örgüt faaliyetinin makine ve yapay zekâ uygulamaları ile yapıldığı 21. yüzyılda makine ve yapay zekâları yönlendiren bilgisayar tabanlı sistemleri kullanan yine insan olarak kalmıştır. Bireylerin teknolojiye karşı olan tutumlarının sahip oldukları kültürel boyutlara göre farklılık gösterdiği, bireylerin sahip oldukları kültürlere göre teknolojiye karşı davranış kalıplarının olduğu bilinmektedir. Bu açıdan yeni teknolojileri kullanacak olan kolektif yapıların yöneticileri, bünyesinde bulundurduğu bireylerin kültürel özelliklerini göz önünde bulundurarak strateji geliştirmesi gerekmektedir.

2.3. Araştırmanın Önemi

Kültürel farklılıkların teknoloji kabulüne etkisi üzerindeki etkisi araştırılırken literatürde konu ile ilgili yabancı kaynaklara ulaşılsa da yerli kaynaklarda bu ilişkinin incelendiği bütünsel çalışmaların sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Ayrıca literatürde yapılan çalışmaların kültürel farklılıklar ile teknoloji kabulü arasındaki ilişkiyi ulusal toplum düzeyinde incelediği, bireysel boyutta yeterli düzeyde çalışma olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan yapılan çalışma araştırmacılara kaynaklık, yöneticilere ise çalışanların kültürel farklılıklarına göre strateji geliştirmelerine imkân sağlayacaktır.

2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Anamur Belediyesi çalışanlarını kapsamaktadır. Bu sebepten ötürü genelleme yapılamayp diğer yerel yönetim birimleri ile ilgili genel bilgiler içermemektedir.
2. Araştırma ile ilgili anketler 2022-2023 bahar dönemi içerisinde yapılacağı için araştırma verileri bu tarihlerde yapılan uygulama süresi ile sınırlandırılmıştır.
3. Araştırma kullanılan model çerçevesiyle sınırlıdır.

2.5. Araştırma Hipotezleri

1. Kültür boyutlarının teknolojiye hazır olma boyutları üzerinde nasıl bir etkisi bulunmaktadır.

2. Teknolojiye hazır olma boyutlarının teknoloji kabul modeli üzerinde nasıl bir ilişkisi vardır.
3. Kültür boyutları, teknolojiye hazır olma ve teknoloji kabul modeli arasındaki ilişkiler bütüncül olarak incelendiğinde yapısal olarak geçerli bir model ortaya koyulabilir mi?

Elde edilen bulgularla aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

H01: Kültürel boyutların teknolojiye hazır olma üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H02: Kültürel boyutların teknoloji kabulü üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Ha3: Kültür boyutlarından güç mesafesinin ile yenilikçilik üzerinde negatif yönlü bir etkisi vardır.

Ha4: Kültür boyutlarından güç mesafesinin ile iyimserlik üzerinde negatif yönlü bir etkisi vardır.

Ha5: Kültür boyutlarından güç mesafesinin rahatsızlık üzerinde pozitif yönlü bir etkisi vardır.

Ha6: Kültür boyutlarından güç mesafesinin güvensizlik üzerinde pozitif yönlü bir etkisi vardır.

Ha7: Kültür boyutlarından bireycilik/çoğulculuğun yenilikçilik üzerinde pozitif yönlü bir etkisi vardır. Yani çoğulculuk endeksi arttıkça bireylerin daha yenilikçi olacağı gözlemlenecektir.

Ha8: Kültür boyutlarından bireycilik/çoğulculuğun ile iyimserlik üzerinde pozitif yönlü bir etkisi vardır. Yani çoğulculuk endeksi arttıkça bireylerin daha iyimser olacağı gözlemlenecektir.

Ha9: Kültür boyutlarından bireycilik/çoğulculuk ile rahatsızlık arasında negatif yönlü bir etkisi vardır. Yani çoğulculuk endeksi arttıkça bireylerin daha rahatsız olacağı gözlemlenecektir.

Ha10: Kültür boyutlarından bireycilik/çoğulculuğun ile güvensizlik üzerinde negatif yönlü bir etkisi vardır. Yani çoğulculuk endeksi arttıkça bireylerin daha güvensiz olacağı gözlemlenecektir.

Ho11: Kültür boyutlarından dişillik/erilliğin yenilikçilik üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

Ha12: Kültür boyutlarından dişillik/erilliğin ile iyimserlik üzerinde negatif yönlü bir etkisi vardır. Yani erillik endeksi arttıkça bireylerin iyimserlik düzeyinin azalacağı gözlemlenecektir.

Ha13: Kültür boyutlarından dişillik/erilliğin ile rahatsızlık üzerinde pozitif yönlü bir etkisi vardır. Yani erillik endeksi arttıkça bireylerin rahatsızlık düzeyinin artacağı gözlemlenecektir.

Ha14: Kültür boyutlarından dişillik/erilliğin güvensizlik üzerinde pozitif yönlü bir etkisi vardır. Yani erillik endeksi arttıkça bireylerin güvensizlik düzeyinin artacağı gözlemlenecektir.

Ha15: Kültür boyutlarından belirsizlikten kaçınmanın yenilikçilik üzerinde negatif yönlü bir etkisi vardır. Yani belirsizlikten kaçınma düzeyi arttıkça bireylerin yenilikçilik düzeyinin azalacağı gözlemlenecektir.

Ha16: Kültür boyutlarından belirsizlikten kaçınmanın iyimserlik üzerinde negatif yönlü bir etkisi vardır. Yani belirsizlikten kaçınma düzeyi arttıkça bireylerin iyimserlik düzeyinin azalacağı gözlemlenecektir.

Ha17: Kültür boyutlarından belirsizlikten kaçınmanın rahatsızlık üzerinde pozitif yönlü bir etkisi vardır. Yani belirsizlikten kaçınma düzeyi arttıkça bireylerin rahatsızlık düzeyinin artacağı gözlemlenecektir.

Ha18: Kültür boyutlarından belirsizlikten kaçınmanın güvensizlik üzerinde pozitif yönlü bir etkisi vardır. Yani belirsizlikten kaçınma düzeyi arttıkça bireylerin güvensizlik düzeyinin artacağı gözlemlenecektir.

Ha19: Kültür boyutlarından kısa vadeye dönük/uzun vadeye dönük olmanın yenilikçilik üzerinde pozitif yönlü bir ilişkisi vardır. Yani bireylerin uzun vadeye dönük olma düzeyi arttıkça yenilikçilik düzeyinin artacağı gözlemlenecektir.

Ha20: Kültür boyutlarından kısa vadeye dönük/uzun vadeye dönük olmanın iyimserlik üzerinde negatif yönlü bir ilişkisi vardır. Yani bireylerin uzun vadeye dönük olma düzeyi arttıkça iyimserlik düzeyinin azalacağı gözlemlenecektir.

Ha21: Kültür boyutlarından kısa vadeye dönük/uzun vadeye dönük olmanın rahatsızlık üzerinde negatif yönlü bir ilişkisi vardır. Yani bireylerin uzun vadeye dönük olma düzeyi arttıkça rahatsızlık düzeyinin azalacağı gözlemlenecektir.

Ha22: Kültür boyutlarından kısa vadeye dönük/uzun vadeye dönük olmanın güvensizlik üzerinde negatif yönlü bir ilişkisi vardır. Yani bireylerin uzun vadeye dönük olma düzeyi arttıkça güvensizlik düzeyinin azalacağı gözlemlenecektir.

Ha23: Yenilikçiliğin algılanan kullanım kolaylığı arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.

Ha24: Yenilikçiliğin ile algılanan kullanışlılık arasında pozitif yönlü bir ilişkisi vardır.

Ha25: İyimserliğin algılanan kullanım kolaylığı arasında pozitif bir yönlü bir ilişki vardır.

Ha26: İyimserliğin algılanan kullanışlılık arasında pozitif bir ilişki vardır.

Ha27: Rahatsızlığın algılanan kullanım kolaylığı arasında negatif bir ilişki vardır.

Ha28: Rahatsızlığın algılanan kullanışlılık arasında negatif bir etkisi vardır.

Ha29: Güvensizliğin algılanan kullanım kolaylığı arasında negatif yönlü bir ilişki vardır.

Ha30: Güvensizliğin algılanan kullanışlılık arasında negatif yönlü bir ilişki vardır.

Ha31: Algılanan kullanışlılığın davranışsal niyetler arasında pozitif bir ilişki vardır.

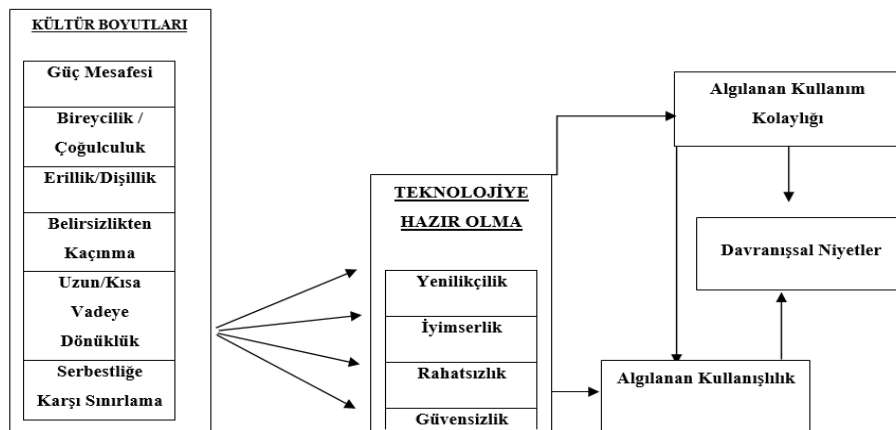
Ha32: Algılanan kullanım kolaylığının davranışsal niyetler arasında üzerinde pozitif bir ilişki vardır.

Ha33: Algılanan kullanım kolaylığının algılanan kullanışlılık arasında pozitif bir ilişki vardır.

2.6.Araştırma Modeli

Araştırmada kullanılan değişkenler arasındaki ilişkiler dikkate alınarak oluşturulan teorik model Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: Araştırma Modeli

2.7.Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Anamur Belediyesi bünyesinde çalışan personeller olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda Anamur Belediyesi'nde çalışan ankete katılmak isteyen 114 gönüllü personel örneklem olarak alınmıştır. Anamur Belediyesi'nin yetkili mercilerinden ve etik kurul izinler alınarak gönüllü personellere yargısal örnekleme yoluyla anket uygulanmıştır. Araştırmanın uygulama süreci 114 anket formuyla başlamış, ardından yapılan normallik testiyle normal dağılımı bozan 8 anket formu devre dışı bırakılmıştır. Böylece yapılan 106 anket ile analizlere devam edilmiştir.

2.8.Veri Toplama ve Verilerin Analizi

Anket çalışması üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcılara yönelik 4 demografik soru yer almaktadır. İkinci bölümde Geert Hofstede tarafından geliştirilen ulusal kültür boyutları, üçüncü bölümde ise Parasuraman ve Colby (2015) tarafından geliştirilen ve 4 alt boyuttan oluşan teknolojiye hazır olma indeksi ve Damerji ve Salimi (2021) tarafından hazırlanan tek alt boyuttan oluşan yapay zekâ teknoloji benimseme ölçeği yer almaktadır. Katılımcıların önceden hazırlanmış anket formuna yönelik katılım dereceleri 5'li likert ölçeği ile değerlendirilmiştir. Araştırma için gerekli olan veriler birincil veri kaynağından elde edilecek ve araştırma verileri yapılandırılmış anket uygulaması ile toplanmıştır. Çalışmanın amacı ve anketin içeriği, araştırma verileri yapılandırılmış anket uygulaması ile toplanmıştır. Çalışmanın amacı ve anketin içeriği, araştırmaya katılacak çalışma gruplarına göre yüz yüze görüşülüp anlatılmıştır. Normallik test analizleri yapıldıktan sonra veri analizi için kullanılacak teknikler aşağıda sıralanmaktadır.

a) Betimleyici istatistikler: Frekans dağılımı, aritmetik ortalama, standart sapma

b) Bağlam (zaman, anakütle ve örneklem) farklı olduğu için kullanılan ölçeklerin geçerlilik analizi (faktör) ve güvenilirlik (cronbach alpha) analizleri,

c) Bağımlı değişkenler ile bağımsız değişken arasında neden sonuç ilişkisini araştırmak için regresyon ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Çarpıklık-basıklık değerleri ile değerlendirilmiştir. Bu değerler -2 ve +2 arasında ise normal dağılıma uygun olduğu kabul edilmiştir. Veriler normal dağılıma uyduğu için sürekli değişkenlerle iki kategorili değişkenlerin karşılaştırılmasında t testi kullanılmıştır. Sürekli değişkenlerle, üç ve üzeri kategorili değişkenlerin karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizinde varyansların homojenliği Levene testi ile kontrol edildi. Homojen olduğu görülmüştür. İleri analizlerde (hangi gruplardan farklılığın kaynaklandığını görmek için) Bonferroni testi kullanıldı. Ölçekler ve alt boyutlarının karşılaştırılmasında normal dağılıma uyduğu için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

d) Yol analizi

Söz konusu analizler, lisanslı SPSS 22.0 paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

3. BULGULAR

Yöntem için: ölçekler ve alt boyutları ile her bir değişkenin normalliği çarpıklık-basıklık değerleri ile değerlendirildi. Bu değerler -2 ve +2 arasında ise normal dağılıma uygun olduğu kabul edildi. Veriler normal dağılıma uyduğu için sürekli değişkenlerle iki kategorili değişkenlerin karşılaştırılmasında t testi kullanıldı. Sürekli değişkenlerle, üç ve üzeri kategorili değişkenlerin karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi kullanıldı. Tek yönlü varyans analizinde varyansların homojenliği Levene testi ile kontrol edildi. Homojen olduğu görüldü. İleri analizlerde (hangi gruplardan farklılığın kaynaklandığını görmek için) Bonferroni testi kullanıldı. Ölçekler ve alt boyutlarının karşılaştırılmasında normal dağılıma uyduğu için Pearson korelasyon analizi kullanıldı.

3.1.Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri ve Ölçek Ortalamalarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların bazı sosyodemografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 1’te verildi. Katılımcıların 32.1’i 18-30 yaş, 41.5’i 31-45 yaş aralığındadır. %34,6’sı kadın, %66,0’ı erkektir. Eğitim durumu lise ve altı olan katılımcı oranı %40,6, üniversite ve üzeri olanlar % 59.4’tür. Katılımcıların %45,3’ünün gelir durumu 5-10 bin, 5 47.2’sinin 10-20 bin, %7,5’inin 20-30 bin TL arasındadır.

Tablo 1: Katılımcıların Bazı Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Sosyo-demografik özellikler		
Yaş	Sayı	Yüzde
18-30	34	32.1
31-45	44	41.5
46-55	21	19.8
56 ve üzeri	7	6.6
Cinsiyet		
Kadın	36	34.0
Erkek	70	66.0
Eğitim durumu		
Lise ve altı	43	40.6
Üniversite ve üzeri	63	59.4
Gelir durumu		
5-10 bin	48	45.3
10-20 bin	50	47.2
20-30 bin	8	7.5

Katılımcıların Hoftede Kültür Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların dağılımı Tablo 6’da verilmiştir. Katılımcıların Hoftede Kültür ölçeği toplam puanı 54.9 ± 10.2 ’dir. Güç mesafesi alt boyutu puan ortalaması 8.5 ± 2.6 , bireycilik alt boyutu puan ortalaması 17.6 ± 5.2 , erillik/dişillik alt boyutu puan ortalaması ise 10.2 ± 4.2 ’dir.

Tablo 2: Katılımcıların Hoftede Kültür Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Dağılımı

Ölçekler ve alt boyutları	Ortalama \pm SS	Min-mak	Ölçekten alınabilecek min ve mak değer	Cronbach Alfa
Hoftede Kültür Ölçeği toplam puanı	54.9 ± 10.2	24-78	17-85	0.706
Güç mesafesi alt boyutu	8.5 ± 2.6	3-15	3-15	0.704
Bireycilik alt boyutu	17.6 ± 5.2	5-25	5-25	0.804
Erillik/dişillik alt boyutu	10.2 ± 4.2	4-20	4-20	0.785
Belirsizlikten kaçınma alt boyutu	12.1 ± 2.9	3-15	3-15	0.850
Kısa/uzun dönem oryantasyon alt boyutu	6.4 ± 2.3	2-10	2-10	0.879

Katılımcıların Teknolojiye Hazır Olma Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların dağılımı, aldıkları minimum ve maksimum puanlar ve ölçek ve alt boyutlarına ait Cronbach Alfa değerleri Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre teknolojiye hazır olma ölçek puanı 46.4 ± 8.1 , yenilikçilik alt boyutu puanı 13.8 ± 3.2 , iyimserlik alt boyutu puanı 10.8 ± 2.8 ’dir.

Tablo 3: Katılımcıların Teknolojiye Hazır Olma Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Dağılımı

Ölçekler ve alt boyutları	Ortalama±SS	Min-mak	Ölçekten alınabilecek min ve mak değer	Cronbach Alfa
Teknolojiye Hazır Olma Ölçeği toplam puanı	46.4±8.1	22-65	13-65	0.776
Yenilikçilik alt boyutu	13.8±3.2	4-20	4-20	0.784
İyimserlik alt boyutu	10.8±2.8	3-15	3-15	0.832
Rahatsızlık alt boyutu	11.5±2.4	4-15	3-15	0.809
Güvensizlik alt boyutu	10.3±3.0	3-15	3-15	0.828

Katılımcıların Teknoloji Kabul Modeli Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların dağılımı, aldıkları minimum ve maksimum değerler ve Cronbach Alfa değerleri Tablo 3’de verilmiştir. Katılımcıların Teknoloji Kabul Modeli Ölçeği toplam puanı 36.3±7.7’dir. Algılanan kullanım kolaylığı alt boyutu puanı 11.9±3.0, algılanan kullanışlılık alt boyutu puanı 12.2±2.6, davranışsal niyetler alt boyutu puanı 12.1±2.7’dir.

Tablo 4: Katılımcıların Teknoloji Kabul Modeli Ölçeği ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Dağılımı

Ölçekler ve alt boyutları	Ortalama±SS	Min-mak	Ölçekten alınabilecek min ve mak değer	Cronbach Alfa
Teknoloji Kabul Modeli Ölçeği toplam puanı	36.3±7.7	9-45	9-45	0.869
Algılanan kullanım kolaylığı alt boyutu	11.9±3.0	3-15	3-15	0.862
Algılanan kullanışlılık alt boyutu	12.2±2.6	3-15	3-15	0.854
Davranışsal niyetler alt boyutu	12.1±2.7	3-15	3-15	0.857

3.2. Katılımcıların Kültür Ölçeği ve Alt Boyutları ile Sosyo-Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Katılımcıların cinsiyetlerine göre erillik/dişilik puan ortalamalarına göre, erkek katılımcıların erillik/dişilik puanı kadınlardan anlamlı olarak yüksektir ($p<0.05$).

Katılımcıların cinsiyetlerine göre kültür ölçeği puan ortalamalarına göre erkeklerin kültür ölçeği puan ortalamaları kadınlardan anlamlı olarak yüksektir ($p<0.05$).

Katılımcıların yaşlarına, cinsiyetine, eğitimine, gelirine, bireycilik durumuna, cinsiyet göre bireycilik, eğitime göre bireycilik ve gelirlerine göre bireyciliğe göre güç mesafesi puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0.05$).

Katılımcıların yaşlarına, eğitim durumlarına ve gelirlerine göre erillik/dişilik puanları arasında anlamlı ilişki yoktur ($p>0.05$).

Katılımcıların yaşlarına, cinsiyetine, eğitim ve gelir durumlarına göre belirsizlikten kaçınma puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Katılımcıların yaşlarına, cinsiyetine, eğitim ve gelir durumlarına göre kısa/uzun dönem oryantasyon puanları arasında anlamlı ilişki yoktur ($p>0.05$).

Katılımcıların yaşlarına, eğitim durumlarına ve gelirlerine göre kültür ölçeği puanları arasında anlamlı ilişki yoktur ($p>0.05$).

3.3. Katılımcıların Teknolojiye Hazır Olma Ölçeği ve Alt Boyutları ile Sosyo-Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

30 yaş ve altı olan katılımcıların iyimserlik puanı 11.6 ± 2.6 , 31-45 yaş arasında olan katılımcıların 10.0 ± 2.7 , 46-55 yaş arasındakilerin 10.3 ± 3.0 , 56 yaş ve üstü olanların 12.7 ± 1.8 'dir. Katılımcıların yaşlarına göre iyimserlik puanları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Yapılan ileri analizde 31-45 yaş arasında olan katılımcıların iyimserlik puanı 30 yaş ve altı ile 56 yaş ve üstü olan katılımcılardan anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Ayrıca 56 yaş ve üstü olan katılımcıların iyimserlik puanı 31-45 yaş grubu ve 46-55 yaş grubunda olan katılımcılardan anlamlı olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların yaşa, cinsiyete, eğitime ve gelirine göre yenilikçilik puanları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($p>0.05$).

Tablo 5: Katılımcıların Yaşlarına Göre İyimserlik Alt Boyutu Puan Ortalamalarının Dağılımı

Yaş/İyimserlik alt boyutu	İyimserlik alt boyutu ortalama \pm ss	Test ve p değeri
Yaş		
30 ve altı	11.6 ± 2.6^a	$F=3.504p=0.018$
31-45	10.0 ± 2.7^b	$b<a,d^*$
46-55	10.3 ± 3.0^c	$d>b,c^*$
56 ve üstü	12.7 ± 1.8^d	

*Bonferroni analizi

Katılımcıların cinsiyetlerine, eğitim durumuna, gelirine ve yaşlara göre iyimserlik puan ortalamalarının dağılımı; kadın katılımcıların iyimserlik puanı 10.1 ± 2.9 , erkek katılımcıların 11.1 ± 2.7 'dir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre iyimserlik puanları arasında anlamlı ilişki yoktur ($p>0.05$).

Katılımcıların yaşlarına, cinsiyetine, eğitim durumuna ve gelirine göre rahatsızlık puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Katılımcıların yaşlarına, cinsiyetine, eğitim durumuna ve gelirine göre Teknolojiye Hazır Olma Ölçeği puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

3.4. Katılımcıların Teknoloji Kabul Modeli Ölçeği ve Alt Boyutları İle Sosyo-Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Katılımcıların yaşlarına, cinsiyetine ve gelirine göre algılanan kullanım kolaylığı puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Katılımcıların eğitim düzeyi lise ve altı olan katılımcıların algılanan kullanım kolaylığı puanı 11.1 ± 2.9 , üniversite ve üzeri olanların 12.4 ± 3.0 'dir. Katılımcıların eğitim durumlarına göre algılanan kullanım kolaylığı puanları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($p>0.05$). Eğitim durumu üniversite ve üzeri olan katılımcıların algılanan kullanım kolaylığı puanı lise ve altı eğitimi olan katılımcılardan anlamlı olarak yüksektir.

Katılımcıların yaşlarına, cinsiyetine ve gelirine göre algılanan kullanışlılık puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Katılımcıların eğitim düzeyi lise ve altı olan katılımcıların algılanan kullanışlılık puanı 11.6 ± 2.7 , üniversite ve üzeri olanların 12.7 ± 2.4 'tür. Katılımcıların eğitim durumlarına göre algılanan kullanışlılık puanları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($p < 0.05$). Eğitim durumu üniversite ve üzeri olan katılımcıların algılanan kullanışlılık puanı lise ve altı eğitimi olan katılımcılardan anlamlı olarak yüksektir.

Katılımcıların yaşlarına, cinsiyetine, eğitim durumuna ve gelirine göre davranışsal niyetler puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Katılımcıların yaşlarına, cinsiyetine, eğitim durumuna ve gelirine göre Teknoloji Kabul Modeli puanları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Katılımcıların Kültür Ölçeği ve alt boyutları ile Teknoloji Kabul Modeli ve alt boyutları arasındaki korelasyon ilişkisi Tablo 6'de verilmiştir. Buna göre Kültür ölçeği ile Teknoloji Kabul Ölçeği ve alt boyutları arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Aynı ilişki Kültür ölçeği bireycilik alt boyutu, belirsizlikten kaçınma alt boyutu ve kısa/uzun oryantasyon alt boyutu ile dönem ile Teknoloji Kabul Ölçeği ve alt boyutları arasında da bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 6: Katılımcıların Kültür Ölçeği ve Alt Boyutları İle Teknoloji Kabul Modeli Ve Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon

Ölçekler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1-Kültür ölçeği	-	r=0.309 p=0.001	r=0.794 p=0.001	r=0.604 p=0.001	r=0.523 p=0.001	r=0.455 p=0.001	r=0.424 p=0.001	r=0.373 p=0.001	r=0.367 p=0.001	r=0.436 p=0.001
2-Güç mesafesi alt boyutu	-	-	r=0.083 p=0.398	r=0.067 p=0.494	r=0.016 p=0.870	r=-0.094 p=0.340	r=0.029 p=0.770	r=0.051 p=0.602	r=0.026 p=0.789	r=-0.001 p=0.792
3-Bireycilik alt boyutu	-	-	-	r=0.250 p=0.010	r=0.317 p=0.001	r=0.260 p=0.007	r=0.354 p=0.001	r=0.360 p=0.001	r=0.288 p=0.003	r=0.326 p=0.001
4- Erillik/dişilik alt boyutu	-	-	-	-	r=0.038 p=0.700	r=0.124 p=0.204	r=-0.011 p=0.909	r=-0.060 p=0.544	r=-0.001 p=0.996	r=0.626 p=0.001
5- Belirsizlikten kaçınma alt boyutu	-	-	-	-	-	r=0.200 p=0.040	r=0.610 p=0.001	r=0.527 p=0.001	r=0.541 p=0.001	r=0.626 p=0.001
6-Kısa/uzun dönem oryantasyon alt boyutu	-	-	-	-	-	-	r=0.257 p=0.008	r=0.191 p=0.049	r=0.229 p=0.018	r=0.298 p=0.002
7-Teknoloji kabul modeli ölçeği	-	-	-	-	-	-	-	r=0.932 p=0.001	r=0.932 p=0.001	r=0.908 p=0.001
8-Algılanan kullanım kolaylığı alt boyutu	-	-	-	-	-	-	-	-	r=0.815 p=0.001	r=0.747 p=0.001
9-Algılanan kullanışlılık alt boyutu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	r=0.777 p=0.001
10-Davranışsal niyetler alt boyutu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Katılımcıların Teknolojiye Hazır Olma Ölçeği ve alt boyutları ile Teknoloji Kabul Modeli ve alt boyutları arasındaki korelasyon ilişkisi Tablo 7'de verilmiştir. Buna göre Teknolojiye hazır olma ölçeği ile Teknoloji kabul modeli ölçeği ve alt boyutları arasında kuvvetli pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yenilikçilik ile algılanan kullanım kolaylığı, algılanan kullanışlılık ve davranışsal niyetler alt boyutları arasında orta derecede pozitif yönde anlamlı korelasyon bulunmuştur. İyimsizlik, rahatsızlık ve güvensizlik alt boyutları ile Teknoloji kabul modeli ölçeği ve alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Tablo 7: Katılımcıların Teknolojiye Hazır Olma Ölçeği ve Alt Boyutları İle Teknoloji Kabul Modeli ve Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon

Ölçekler	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1-Teknolojiye hazır olma ölçeği	-	r=0.687 p=0.001	r=0.759 p=0.001	r=0.757 p=0.001	r=0.523 p=0.001	r=0.516 p=0.001	r=0.620 p=0.001	r=0.620 p=0.001	r=0.616 p=0.001
2- Yenilikçilik alt boyutu	-	-	r=0.452 p=0.001	r=0.316 p=0.001	r=0.080 p=0.414	r=-0.094 p=0.340	r=0.412 p=0.001	r=0.418 p=0.001	r=0.432 p=0.001
3- İyimserlik alt boyutu	-	-	-	r=0.480 p=0.010	r=0.217 p=0.025	r=0.456 p=0.007	r=0.413 p=0.001	r=0.418 p=0.001	r=0.432 p=0.003
4- Rahatsızlık alt boyutu	-	-	-	-	r=0.419 p=0.001	r=0.627 p=0.001	r=0.597 p=0.001	r=-0.659 p=0.001	r=0.707 p=0.001
5- Güvensizlik alt boyutu	-	-	-	-	-	r=0.298 p=0.002	r=0.194 p=0.046	r=0.328 p=0.001	r=0.316 p=0.001
6-Teknoloji kabul modeli ölçeği	-	-	-	-	-	-	r=0.932 p=0.046	r=0.932 p=0.001	r=0.938 p=0.001
7-Algılanan kullanım kolaylığı alt boyutu	-	-	-	-	-	-	-	r=0.815 p=0.001	r=0.747 p=0.001
8-Algılanan kullanılabilirlik alt boyutu	-	-	-	-	-	-	-	-	r=0.777 p=0.001
9-Davranışsal niyetler alt boyutu	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Katılımcıların Kültür Ölçeği ve alt boyutları ile Teknolojiye Hazır Olma ve alt boyutları arasındaki korelasyon dağılımları Tablo 8’de verilmiştir. Kültür ölçeği ile teknolojiye hazır olma ölçeği ve alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Kültür ölçeği güç mesafesi alt boyutu ile teknolojiye hazır olma ölçeği ve alt boyutları arasında korelasyon bulunmamıştır. Bireycilik alt boyutu ve belirsizlikten kaçınma alt boyutu ile teknolojiye hazır olma ve alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Katılımcıların erillik/dişilik alt boyutu ile güvensizlik alt boyutu arasında pozitif yönde zayıf ilişki bulunmuştur. Ayrıca kısa/uzun dönem oryantasyon alt boyutu ile teknolojiye hazır olam puanları arasında pozitif yönde zayıf anlamlı ilişki bulunmuştur.

Tablo 8: Katılımcıların Kültür Ölçeği ve Alt Boyutları İle Teknolojiye Hazır Olma Ve Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon

Ölçekler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1-Kültür ölçeği	-	r=0.309 p=0.001	r=0.794 p=0.001	r=0.604 p=0.001	r=0.523 p=0.001	r=0.455 p=0.001	r=0.559 p=0.001	r=0.322 p=0.001	r=-0.346 p=0.001	r=0.465 p=0.001	r=0.445 p=0.001
2- Güç mesafesi alt boyutu	-	-	r=0.083 p=0.398	r=0.067 p=0.494	r=0.016 p=0.870	r=0.094 p=0.340	r=0.060 p=0.543	r=0.049 p=0.617	r=0.023 p=0.811	r=0.015 p=0.882	r=0.117 p=0.231
3- Bireycilik alt boyutu	-	-	-	r=0.250 p=0.010	r=0.317 p=0.001	r=0.260 p=0.007	r=0.508 p=0.001	r=0.381 p=0.001	r=0.330 p=0.001	r=0.348 p=0.001	r=0.353 p=0.001
4- Erillik/dişilik alt boyutu	-	-	-	-	r=0.038 p=0.700	r=0.124 p=0.204	r=0.125 p=0.202	r=-0.047 p=0.630	r=0.100 p=0.310	r=0.116 p=0.238	r=0.198 p=0.042
5-Belirsizlikten kaçınma alt boyutu	-	-	-	-	-	r=0.200 p=0.040	r=0.557 p=0.001	r=0.276 p=0.004	r=0.393 p=0.001	r=0.588 p=0.001	r=0.344 p=0.001
6-Kısa/uzun dönem oryantasyon alt boyutu	-	-	-	-	-	-	r=0.284 p=0.003	r=0.214 p=0.028	r=0.108 p=0.271	r=0.263 p=0.006	r=0.214 p=0.027
7-Teknolojiye hazır olma ölçeği	-	-	-	-	-	-	-	r=0.687 p=0.001	r=0.759 p=0.001	r=0.757 p=0.001	r=0.523 p=0.001
8- Yenilikçilik alt boyutu	-	-	-	-	-	-	-	-	r=0.452 p=0.001	r=0.316 p=0.001	r=0.080 p=0.414
9- İyimserlik alt boyutu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	r=0.480 p=0.010	r=0.217 p=0.025
10- Rahatsızlık alt boyutu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	r=0.419 p=0.001
11- Güvensizlik alt boyutu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Katılımcıların teknoloji kabul modeline etki eden Kültür ölçeği ve Teknolojiye Hazır Olma Ölçeğinin çoklu regresyon analizi Tablo 9’de verilmiştir. Yapılan regresyon analizinde Teknolojiye hazır Olma Ölçeğinin teknoloji kabulünü % 44.1 oranında açıkladığı bulundu ve modelin anlamlı olduğu görüldü ($F=42.499$, $p=0.001$).

Tablo 9: Kültür Ölçeği ve Teknolojiye Hazır Olma Ölçeğinin Teknoloji Kabul Modelini Yordama Durumu

MODEL 1						
	B	SH	Beta	T		p
Constant	5.199	3.631	-	1.432		0.155
Kültür ölçeği	0.055	0.067	0.072	0.817		0.416
Teknolojiye hazır olma ölçeği	0.605	0.085	0.630	7.160		0.001
			$F=42.499$	$R^2=0.441$	$p=0.001$	Durbinwatson=2.013

SONUÇ

Ulusal kültür boyutlarından bireycilik/çoğulculuk ile cinsiyet ilişkisi incelendiğinde erkeklerin bireycilik düzeyinin kadınlara göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç yapılan diğer çalışmalar ile farklılık göstermektedir. Örneğin Hülya Ercan’ın yaptığı çalışmada kadınların bireycilik puanları, erkeklerin bireycilik puanlarından yüksek çıkmıştır (Ercan, 2013).

Katılımcıların teknolojiye hazır olma ölçeği ve alt boyutları ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişki incelendiğinde katılımcıların yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları, gelirleri ile yenilikçilik üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı görülmektedir. Ancak katılımcıların yaşlarının ile iyimserlik düzeylerini üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Yapılan ileri analizler 31-45 yaş arasında olan katılımcıların iyimserlik puanının 30 yaş ve altı ile 56 yaş ve üstü olan katılımcılardan anlamlı

olarak yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca 56 yaş ve üstü olan katılımcıların iyimserlik puanı 31-45 yaş grubu ve 46-55 yaş grubunda olan katılımcılardan anlamlı olarak yüksektir.

Katılımcıların teknoloji kabul modeli ölçeği ve alt boyutları ile sosyo-demografik özelliklerden yaş, cinsiyet, gelir ile algılanan kullanım kolaylığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak katılımcıların eğitim durumlarına göre algılanan kullanım kolaylığı puanları arasında anlamlı ilişki görülmüştür. Eğitim durumu üniversite ve üzeri olan katılımcıların algılanan kullanım kolaylığı puanı lise ve altı eğitimi olan katılımcılardan anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine benzer bir şekilde yaş, cinsiyet ve gelir ile algılanan kullanışlılık arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak araştırma bulgularında eğitim durumu ile algılanan kullanışlılık ile eğitim durumu arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Eğitim durumu üniversite ve üzeri olan katılımcıların algılanan kullanışlılık puanı lise ve altı eğitimi olan katılımcılardan anlamlı olarak yüksektir. Nitekim eğitim durumu arttıkça bireylerin teknoloji ile daha fazla iç içe olması muhtemeldir.

Katılımcıların kültür ölçeği ve alt boyutları ile teknoloji kabul modeli arasındaki ilişki incelendiğinde orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Aynı ilişki Kültür ölçeği bireycilik alt boyutu, belirsizlikten kaçınma alt boyutu ve kısa/uzun oryantasyon alt boyutu ile dönem ile Teknoloji Kabul Ölçeği ve alt boyutları arasında da bulunmuştur.

Katılımcıların Teknolojiye Hazır Olma Ölçeği ve alt boyutları ile Teknoloji Kabul Modeli ve alt boyutları arasındaki kuvvetli pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yenilikçilik ile algılanan kullanım kolaylığı, algılanan kullanışlılık ve davranışsal niyetler alt boyutları arasında orta derecede pozitif yönde anlamlı korelasyon bulunmuştur. Kuvvetle muhtemel yenilikçi bireylerin yeni bir teknolojik üründe algılanan kullanım kolaylığı görmesi o ürünü kullanmasını tetikleyecektir. Aynı bir teknolojik ürünün kullanışlılığı tüketici niyetini önemli ölçüde yönlendirecektir. İyimserlik, rahatsızlık ve güvensizlik alt boyutları ile Teknoloji kabul modeli ölçeği ve alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki görülmektedir. Walczuch ve arkadaşları yeni teknolojilere erken benimseyen kullanıcıların (yenilikçilerin) mevcut teknolojinin olanakları ve fayda düzeyinin belirsiz olması durumunda bile yeni teknolojileri kullanacaklarını belirtmiştir (Walczuch, Lemmink ve Streukens, 2007).

Katılımcıların kültür ölçeği ve alt boyutları ile Teknolojiye Hazır Olma ve alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde kültür ölçeği ile teknolojiye hazır olma ölçeği ve alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Kültür ölçeği güç mesafesi alt boyutu ile teknolojiye hazır olma ölçeği ve alt boyutları arasında korelasyon bulunmamıştır. Kaymak'ın çalışmasında güç mesafesinin yenilikçilik ve iyimserlik ile negatif yönlü anlamlı bir etkisi olduğu bulunmuştur (Kaymak, 2019). Bireycilik alt boyutu ve belirsizlikten kaçınma alt boyutu ile teknolojiye hazır olma ve alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun anlamı bireycilik endeksi yüksek olan kişilerin teknolojiye kabulüne daha yatkın olduğudur. Ancak belirsizlikten kaçınma düzeyi yüksek olan bireylerin daha çok riskten kaçınacağı, belirsiz durumlardan ve risklerden kaçınan bireylerin yeni teknolojilere karşı rahatsız ve güvensiz olması beklenir. Araştırma hipotezinde belirsizlikten kaçınma düzeyi ile teknolojiye hazır olma ve teknoloji kabulü arasında negatif yönlü bir ilişki olması beklenilmiştense de belirsizlikten kaçınan bireylerin yeni teknolojilere karşı böyle bir tutum sergilemediği görülmektedir. Katılımcıların erillik/dışılık alt boyutu ile güvensizlik alt boyutu arasında pozitif yönde zayıf ilişki bulunmuştur. Kaymak'ın çalışmasında da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca kısa/uzun dönem oryantasyon alt boyutu ile teknolojiye hazır olma puanları arasında pozitif yönde zayıf anlamlı ilişki bulunmuştur. Kaymak'ın çalışmasında teknolojiye hazır olma boyutları ile uzun-kısa dönem oryantasyon arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Srite ve Karahanna'nın çalışmasında ise

çalışma ile ilgili benzer bulgulara ulaşılmıştır. Davranışsal niyeti yüksek olanların belirsizlikten kaçınma seviyeleri de yüksek çıkmıştır (Srite ve Karahanna, 2006).

Katılımcıların teknoloji kabul modeline etki eden Kültür ölçeği ve Teknolojiye Hazır Olma Ölçeğinin çoklu regresyon analizinde Teknolojiye Hazır Olma Ölçeğinin teknoloji kabulünü %44,1 oranında açıkladığı görülmüş ve modelin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anamur Belediyesi çalışanları üzerine yapılan bu araştırmanın sonuçları bireylerin kültürel farklılıkların teknoloji kabulünü etkilediğini göstermektedir. Diğer yerel yönetim birimleri bünyesinde dâhil edeceği yeni teknolojilerde personelinin kültürel farklılıklarını göz önünde bulundurmalıdır.

Geert Hofstede Türkiye'nin yüksek güç mesafesi, toplulukçu, dişil ve yüksek belirsizlikten kaçınan bir toplum olduğunu söylemektedir (Hofstede, 2009). Bu durumun göz önünde bulundurulması yerel yönetimlerin performansını etkileyecektir. Ayrıca yerel yönetimler ve diğer kurum, kuruluş ve işletmelerde çalışan bireylerin rahatsızlık ve güvensizlik düzeylerini azaltacak, iyimserlik ve güvenilirlik düzeylerini arttıracak eğitim ve faaliyetlerin yapılması oldukça önem arz etmektedir. Ancak unutulmamalıdır ki, teknoloji kabulünü etkileyen unsurlar sadece bireysel değil bir o kadar da teknolojik ürün ile ilgilidir. Bir teknolojik ürünün kullanılabilirlik ve kullanım kolaylığı önem arz etmektedir. Bu durumu satın alma birimlerinin göz önünde bulundurması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

DAVIS, F. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease Of Use, And User Acceptance Of Information Technology, *MIS Quarterly*, C.13, Sa.3, s. 319-340.

DEMİR, K. (2006). Rogersın Yeniliğin Yayılması Teorisi Ve İnternette Ders Kaydı, *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, s. 367-391.

ERCAN, H., G. (2013). Yetişkinlerde Benlik Kurgusu Üzerine Bir Çalışma, *Zeitschrift für die Welt der Türken*, C.5, Sa. 2.

HANNON, J., D'NETTO, B. (2007). Cultural Diversity Online: Student Engagement With Learning Technologies, *International Journal Of Educational Management*.

HOFSTEDE, G. (2009). Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context, *Online Readings in Psychology and Culture*.

HOFSTEDE, G., MINKOV, M. (2010). *Cultures and Organizations: Software of The Mind*, McGraw Hill.

HUANG, I, LU, M., WONG, B. (2003). The Impact of Power Distance on Email Acceptance: Evidence from the PRC, *Journal of Computer Information Systems*, C.44 Sa.1, s. 93-101.

HUANG, S., J., HUANG, W., D. (2011). Comparison Of Web 2.0 Technology Acceptance Level Based On Cultural Differences, *Journal Of Educational Technology and Society*, s. 241-252.

KAPPOS, A., RIVARD, S. (2008). A Three-Perspective Model Of Culture, İnförmatyon Systems, And Their Development And Use, *MIS Quarterly*, s. 601-634.

KAYMAK, E. (2019). Kültürel Farklılıkların Teknoloji Kabulü Üzerindeki Etkisi: Online Alışveriş Teknolojisine Yönelik Bir Araştırma, Master's Thesis, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KOVAČIĆ, Z. J. (2005). The Impact of National Culture on Worldwide eGovernment Readiness, *Informing Science Journal*, s. 143-158.

KURT, Ö. E. (2016). Bilgi Sistemleri Başarı Modeli İle Bir E-Öğrenme Sistemi Değerlendirmesi, *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, C.2 Sa. 2, s. 140-149.

LEIDNER, D. E, KAYWORTH, T. (2006). A Review Of Culture İn Information Systems Research: Toward A Theory of Information Technology Culture Conflict, *MIS Quarterly*, s. 357-399.

MCLOUGHLIN, C. (1999). Culturally Responsive Technology Use: Developing An On-Line Community Of Learners, *British Journal Of Educational Technology*, C. 30, Sa. 3, s. 231-243.

NİŞANCI, Z. N. (2012). Toplumsal Kültür-Örgüt Kültürü İlişkisi Ve Yönetim Üzerine Yansımaları, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, C. 1, Sa. 1, s. 1279-1293.

PARASURAMAN, A. (2000). Technology Readiness Index (Tri), A Multiple-Item Scale to Measure Readiness to Embrace New Technologies, *Journal of Service Research*, C. 2, Sa. 4, s. 307-320.

ROJAS-MENDEZ, J. P. (2017). Ananthanarayanan, PAPADOPOULOS, Nicolas, Demographics, Attitudes, And Technology Readiness: A Cross-Cultural Analysis And Model Validation, *Marketing Intelligence & Planning*, s. 17-39.

SRITE, M., KARAHANNA, E. (2006). The Role Of Espoused National Cultural Values İn Technology Acceptance, *MIS Quarterly*, s. 679-704.

WALCZUCH, R., LEMMINK, J., STREUKENS, S. (2007). The Effect Of Service Employees, *Information and Management*, C. 44, Sa. 2, s. 206-215.

YEŞİL, S. (2012). Türkiye'nin Ulusal Kültürel Özellikleri ve Yenilikçilik Potansiyeli Arasındaki İlişki Açısından Bir Değerlendirme, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 9, Sa. 17, s. 3362.

ZHANG, X., MARUPING, L. (2008). Household Technology Adoption İn A Global Marketplace: Incorporating The Role Of Espoused Cultural Values, *Information Systems Frontiers*, C. 20, Sa.4, s. 403-41.